

GAZETA PORANNA

— ILLUSTROWANY DZIENNIK INFORMACYJNY WSCHODNICH KRESÓW —

Nr. 6796.

Lwów, niedziela, 12 sierpnia 1923.

Rok XIV.

Wydawca: Spółka Akcyjna Wydawnicza. Cena 67. 3000 Mkp. Redaktor naczelny: Stanisław Zachariasiewicz

Bogatsi Niemcy uciekają do Polski.

Ustawa o zaopatrzeniu wdów i sierót.

PAŃSTWOWE ZAPASY ZBOŻA.

Warszawa, (PAT.). „Gazeta Poranna” donosi, że nadzwyczajny komisarz do walki z drożyzną dr. Bajda zajął od min. skarbu znacznych kredytów na zakupno zboża celem stworzenia państwowych zapasów zboża. W tym celu toczą się rokowania z min. rolnictwa i organizacjami rolniczymi i handlowymi.

PODATEK SPIRYTUSOWY.

Warszawa, Tel. wł. (J). W dzienniku ustaw ukazało się rozporządzenie min. skarbu w sprawie dodatkowego opodatkowania spirytusu, wydane w wykonaniu decyzji Rady ministrów z dnia 26. lipca br. Opodatkowanie podniesione zostaje z 20 tysięcy na 35 tysięcy od 1 litra spirytusu 100 procentowego.

Z II. ZJAZDU LEGJONISTÓW WE LWOWIE.

Msza połowa na Cytadeli w czasie II. Zjazdu Legionistów, celebrowana przez kapelana ks. Panaśa. Od strony lewej ku prawej siedzą: General Thulie, przyzd. Neuman, gen. Niesiołowski, Marszałek Piłsudski, prof. Zakrzewski i weterani z 1863 r. Syrczyński i Benedyktowicz.

Wielki bunt kozaków dońskich.

Warszawa, Tel. wł. (J). W Rydze otrzymano wiadomości, że w gubernii Tobolskiej wybuchło groźne powstanie chłopskie przeciw władzy sowieckiej. Sytuacja jest dla rządu bolszewickiego tem fatalniejsza, że do włościan przyłączyły się oddziały czerwonej armii, stojące załogą w Kozłowie. Doński pułk kozaków wymordował wszystkich komisarzy sowieckich i ruszył na Don z zamiarem oswobodzenia Kozaczyzny od jarzma bolszewickiego. — Przyczyna wzburzenia w szeregach

krasnoarmiejskich jest niewypłacenie żołdu i zatrzymanie rezerwistów podlegających uwolnieniu, jakoteż o zamierzonej przez sowiety wojnie. Z Moskwy wysłano trzy dywizje wojska, oraz specjalną brygadę, złożoną z wypróbowanych komunistów.

MIN. KUCHARSKI W PARYŻU.

Warszawa, (PAT.). „Kurjer Poranny” donosi, że min. przemyśle i handlu p. Kucharski udał się do Paryża w specjalnej misji rządowej.

OD WYDAWNICTWA

Dalsza, bardzo dotkliwa i przed paru jeszcze dniami nie przewidywana podwyżka ceny papieru drukowego i kosztów druku, tudzież gwałtowne podrożenie w ostatnich dniach całego szeregu innych artykułów niezbędnych dla druku gazety, zmuszają nas do dalszego podniesienia ceny pojedynczego egzemplarza i prenumeraty.

Począwszy od

11. sierpnia 1923 r.

kosztuje 1 egzemplarz „GAZETY PORANNEJ”

3.000 Marek

Prenumerata miesięczna począwszy od 15 sierpnia wynosi:
bez dostawy 80.000 Mkp
z dostawą lub przes. poczt. 90.000 Mkp.
zagranicą 100.000 Mkp.

Wszystkich P. T. Prenumeratorów, którzy uiszcili prenumeratę za miesiąc sierpień w dotychczasowej wysokości prosimy o bezzwłoczne dopłatę za drugą połowę sierpnia kwoty:

1. przy prenumeracie bez dostawy 13.000 Mp.
2. „ z doręczeniem do domu lub przesyłką pocztową 15.000 „
3. przy prenumeracie zagranicą 15.000 „

jakoteż wyrównanie wszystkich zaległości za czas poprzedni a to tem pewniej, że tym P. T. Prenumeratorom, którzy do dnia 15 sierpnia dopłaty tej wraz z zaległościami nie uiszcza będziemy zobowiązani wstrzymać dalszą wysyłkę naszego piśm. Dla P. T. Prenumeratorów zamiejscowych dołączamy do dzisiejszego numeru czek P. K. O.

Wydawnictwo „Gazety Porannej”

Obrabiarki różne, motory elektryczne,

oraz **używane pasy:** skórzane, parciane, Balata, gumowo i różnych gatunków elewatorowe (z kibelkami)

rozsprzedaje

KOMISJA REWINDYKACYJNA

WARSZAWA, Jasna 8. — Tel. 314-39.

Maszyny i pasy oglądać na składzie w Warszawie, Towarowa 20 (Składy Tow. Akc. C. Hartwig), również w Zbaszynie (tylko maszyny) Biuro Posterunku Pogranicznego Komisji Rewindykacyjnej, ul. Marszałkowska 33.

Szczegóły na żądanie.

Sami się pchali w otchłań bankructwa.

(p). „Temps“ omawiając we wstępnym artykule katastrofę finansową Niemiec, wyraża zdziwienie, że przyszła ona dopiero teraz.

Już dnia 18. czerwca 1921 po konferencji brukselskiej, rzeczoznawcy państw sprzymierzonych stwierdzili, że rząd Rzeszy przez pomnażanie ustawiczne swego długu, wskutek nieograniczonego drukowania pie-

niędzy papierowych, doprowadza swoje finanse do ruiny. „Temps“ przypomina, że zastanawiano się wówczas nad projektem sanacji stosunków gospodarczych w Niemczech przewidującym kilkuletnie ulgi płatnicze dla Rzeszy — jednakowoż rząd niemiecki projektu tego nie przyjął.

Artykuł kończy się wezwaniem

pod adresem wierzycieli Niemiec, aby przez odrzucenie niemieckiej pożyczki złotej złamali ostatecznie opór niemiecki, mający na celu uchylene się od odpowiedzialności reparacyjnej, gdyż tylko wtedy będzie można przystąpić do prawdziwej sanacji z umysłu przez Niemców zabagnionej sytuacji.

PILSUDSKI JEDZIE DO WILNA.
(I.) W niedzielę wyjeżdża Marsz. Piłsudski do Wilna.

BONY ZŁOTE PO 35.000 MK.
Warszawa. (PAT.). Minister skarbu ustanowił cenę emisyjną 6% bonów skarbowych serja I A, I B, I C, I D na 35.000 mk. Cena ta obowiązuje od 10 sierpnia.

ZNÓW NARZUCAJA ANGLJI RAKOWSKIEGO.

Moskwa. (PAT.). Rząd rosyjski zamianował ponownie Rakowskiego przewodniczącym rosyjskiej agencji handlowej w Anglii.

ANARCHJA W CHINACH.

Paryż. (PAT.). Jak donosi „Libertas“ panuje w Chinach anarchia. Mocarstwa sojusznicze zamierzają urządzić na wodach chińskich demonstrację swych sił i wskutek tego Francja wystąpiła tam 2 krążownikami.

WATYKAN NIE MIESZA SIĘ DO SPRAW Z RUHRY.

Rzym. (PAT.). Według informacji zasięgniętych w dobrze poinformowanych źródłach Watykan nie podejmie żadnych kroków, ani też nie przygotowuje żadnych planów rozwiązania problemu reparacyjnego i Zagłębia Ruhry.

W Gdańsku wybuchł strajk generalny.

Gdańsk. (AW). Dziś wybuchł w Gdańsku strajk generalny. Wszyscy robotnicy porzucili pracę, oprócz robotników kolejowych. Tramwaje nie kursują. Robotnicy grupami spacerują po mieście. Gdańska „Schutzpolizei“ skoncentrowana w przydzium policji.

KATASTROFA DROŻYŻNIANA W GDAŃSKU.

Gdańsk. (PAT.). „Dziennik Gdański“ donosi, że drożyzna wzrasta już nie z tygodnia na tydzień, ale z dnia a dzień, a nawet z godziny na godzinę.

2 MILJONY MK. ZA KILO MASŁA.

Warszawa. Tel. wł. (J.). W Berlinie pod względem gospodarczym panuje zupełny chaos. Wszystkie sklepy, z wyjątkiem żywnościowych i drogueryjnych, są zamknięte, gdyż kupcy przyłączyli się do strajku protestacyjnego z powodu zarządzeń rządu. Przed sklepami z żywnością tworzą się olbrzymie ogonki. Wszystkie kawiarnie w Berlinie są pozamykane. Drożyzna rośnie z każdą chwilą. Wczoraj wieczorem za kilogram masła żądano 2 miliony marek, a za kilogram mięsa jeden milion.

240 TYS. ZA BOCHENEK CHLEBA.

Warszawa. Tel. wł. (J.). Z Berlina donoszą że szczególnie groźna jest tam drożyzna pieczywa. Podczas gdy wczoraj cena chleba kartkowego wynosiła 160 tysięcy za bochenek, to dziś podniesiona została na 240 tysięcy.

Niemiecki „krzyk o złoto“.

Berlin. (Tel. wł.). Wzburzenie w Niemczech wskutek dewaluacji marki jest olbrzymie. Coraz natarczywiej odzywa się żądanie, aby płace i wynagrodzenia były uiszczane w środkach płatniczych mających stałą wartość. Również handel detaliczny domaga się od rządu po-

zwolenia na sprzedaż według relacji złota. Odnośnie władze jednak stoją na stanowisku, że obowiązujące dotychczas przepisy nie mogą być bezwarunkowo unieważnione.

Na znak protestu wielu kupców zamknęło swe sklepy. Tylko sklepy spożywcze pozostają nadal otwarte.

Niemcy bez środka płatniczego.

Berlin. (Tel. wł.) Publiczność przypuszcza formalne szturmowanie kas rządowych celem zdobycia środków płatniczych, koniecznych do codziennych obrotów. Zapotrzebowanie wobec olbrzymich cen środków żywności i artykułów pierwszej potrzeby jest tak niezmiernie, że drukarze nie mogą nadażyć w wydawaniu nowych not. Można by zaradzić brakowi pieniędzy przez drukowanie not 5-cio i 10-cio milionowych, jednak okazuje się konieczna potrzeba 1-dno milionówek i 100 tysięcy marekówek, jako drobnych do wydawania reszty.

Bank Rzeszy oddaje do dyspozycji banków zaledwie 200 czeków, podczas kiedy zapotrzebowanie do-

chodzi do 1000 czeków dziennie. Wskutek tego przy okienkach kasowych banków rozgrywają się ustawicznie najburzliwsze sceny, a Bank Rzeszy przedstawia istny stan oblężenia. Służba bankowa wynosi raz po raz worki z nowymi notami i ładuje je na stojące przed bankiem automobile ciężarowe.

Dla samego Berlina zgłoszono na ranne (półdnie) zapotrzebowanie 1,9 biliona marek. Wiele firm handlowych i przemysłowych nie może wskutek braku not wypłacać swoich pracowników.

W Hamburgu wskutek braku środków płatniczych banki nie otwierają wcale kas.

Nasza żywność chce uciec do Niemiec.

Warszawa. Tel. wł. (J.). Przemysłowcy niemieccy oddali do dyspozycji skarbu wielkie sumy pieniędzy obcych na zakup żywności. Dewizy te będą niewątpliwie sprzedawane na nasze pogranicze dla masowego zakupu żywności, wobec tego ist-

Bardzo wiele osób kieruje się do Polski. Powodem panicznej ucieczki jest widmo głodu i rewolucji.

nieje obawa, że wzmoże się do wielkich rozmiarów szmugiel żywnościowy do Niemiec. Wobec tego rząd postanowił wysłać lotną komisję rewizyjną, której zadaniem będzie zbadanie rzeczywistej ochrony granicy polsko-niemieckiej.

W Grecji wybuchła rewolucja.

Rzym. (PAT.). Polrad. Według komunikatu radiostacji włoskiej w Rzymie w całej Grecji wybuchła kontrrewolucja, której ośrodkiem są Saloniki. Robotnicy zajęli giełdę i splądrowali sklepy. Garnizon miejscowy nie interwenjował. Do Salonik wysłano posiłki rządowe. Podobne rozruchy wydarzyły się w Atenach i innych miastach.

Opinia publiczna domaga się interwencji sojuszników celem zapobieżenia grożącej całej Grecji wojnie domowej. Za przyczynę rozruchów uważają wyzysk pracowników przez kapitał i płynącą stąd ogólną nędzę. Ten stan rzeczy przyspieszyła ostatnia niefortunna kampania turecka. (Potwierdzenia tych wiadomości z innych źródeł nie otrzymaliśmy).

Cały Berlin strajkuje.

Berlin. (PAT.). Wolff. Funkcjonariusze berlińskich zakładów elektrycznych rozpoczną dziś strajk z powodu niewypłacenia poborów.

Wiedeń. (PAT.). „N. Fr. Presse“ z Berlina: Na jutro zapowiedziany tam został strajk drukarzy. Wstrzy-

mana ma być między innymi praca w zakładach drukujących banknoty.

Berlin. (PAT.). Wszystkie frakcje z wyjątkiem komunistycznej przedłożyły parlamentowi Rzeszy wniosek w sprawie bicia milion-marekówek.

KOLEJ ELEKTRYCZNA SOSNOWIEC—KRAKÓW.

Katowice. (PAT.). Udzielono pozwolenia towarzystwu węglowemu w Polsce do prowadzenia studiów przedwstępnych celem wybudowania normalnotorowej kolei elektrycznej z Sosnowca do Katowic i z Czeladzi do Bytomia. Towarzystwo projektuje też budowę kolei z Sosnowca do Krakowa.

ANGIELSKA „MAŁA ENTENTA“.

(J.). Z Londynu donoszą, że dr. Benesz w czasie pobytu w Londynie oświadczył jednemu z dziennikarzy angielskich, iż nie jest wykluc-

zione, że w razie rozłamu między Francją a Anglią powstaną w Europie dwa bloki państw, z których jeden pozostawałby pod wpływem Francji, drugi zaś, do którego weszłyby Węgry, Bułgaria, Turcja i Włochy, pod wpływem Anglii.

JĘZYK ROSYJSKI NA LITWIE.

Kowno. (Wilni) „Lietuva“ w artykule pod tytułem „Rusycyzm“ zwraca uwagę na „chroniczne używanie przez urzędników języka rosyjskiego“. Wskazuje przytem na odnośny § konstytucji, który dla urzędników dopuszcza tylko język litewski.

150 tys. razy drożej, niż przed wojną.

Berlin. (Tel. wł.). Według obliczeń statystycznego biura z dnia 6. sierpnia 1923, **podrożenie środków żywności w stosunku do r. 1914 osiągnęło cyfrę 150.000.** W porówna-

niu do ostatniego obliczenia z przed tygodnia, cyfra ta się podwoiła, a wskutek dewaluacji dni ostatnich, można wnosić, że w następnym tygodniu potroi się.

Piesek przyczyną upadku kanclerza Niemiec.

Małe przyczyny powodują wielkie skutki.

(ca) Polityka chadza często, dziwnymi drogami. Twierdzenie, że małe rzeczy często wielkie wypadki rodzą, ma uzasadnienie w polityce. Historyk, pragnący więc dokładnie poznać daną epokę, wszelknie indywidualność, rysująca się na jej tle, robi najlepiej, jeśli sięgnie do zbioru anegdot, albowiem w ten sposób najlepiej odtworzy to, co zamierzał.

Świeżo mamy jeszcze w pamięci dymsie kanclerza niemieckiego dra Wirtha. Nastąpiła ona w okolicznościach całkiem nieoczekiwanych, nie było bowiem nawet przesilenia gabinetowego, a mimo to dr. Wirth ustąpił.

Dopiero teraz wychodzą na jaw powody ustąpienia tego bądź co bądź wybitnego polityka i męża stanu. Okazuje się, iż były one nadzwyczaj błahę. Ustąpienie kanclerza Wirtha spowodował jego mały, nieznoszony foxterier.

Prezydent Rzeszy Ebert i kanclerz dr. Wirth, mieszkali naprzeciw siebie. Odgradzał ich domy ieno mały mur i piękny ogród. Obaj mężowie stanu różnili się między sobą usposobieniem: podczas, gdy Ebert z racji swego wysokiego stanowiska przez ciągłe obcowanie z dyplomatami, mężami stanu i wielkościami finansowymi, nabrał zamłowania do wygody i stał się sybarytą, to dr. Wirth — poczciwy kawaler, pozbawiony ciepła rodzinnego, wiodł żywot samotny, ciesząc się widokiem swego ulubionego pieszczoła, małego foxteriera, któremu pozwalał na wszelkie wybryki. Piesek był zgoła niegrzecznym stworzeniem. Miał przyzwyczajenia, których nie posiada dobrze wychowany czworonóg, a które już zupełnie nie odpowiadają psu, zamieszkałemu w najpiękniejszej dzielnicy miasta. Mały psina szczekał cały dzień tak głośno, że zamieszkały w sąsiedztwie prezydent Ebert często budził się z popołudniowej drzemki. To też podczas politycznych narad Ebert często zwracał uwagę Wirthowi na złośliwość pieska i prosił go, aby poskromił nieco rozszekanego malca. Ale kanclerz przepadałacy za swym ulubieńcem, uśmiechał się zawsze usprawiedliwić postępek pupila.

Tymczasem foxterier stawał się coraz zuchwalszy. Pozwalał sobie na wycieczki poprzez niski mur do ogrodu prezydenta Eberta, wyrządzając rozmaite psoty. I tak przewrócił stół z nakryciem do herbaty, przygotowany przez p. Ebertową na przyjęcie dostojnych gości, biegł naprzeciw odwiedzających prezydenta dyplomatów, ugryzł jakiegoś amerykańskiego krezusa finansowego w tyłkę, szczekał i wył i stawał się coraz nieznoszniejszym stworzeniem.

Ebert był cierpliwy. Jednakże często skarżył się kanclerzowi na wybryki zuchwałego psia.

Raz przyszło do skandalu: faworyt dra Wirtha roztargał małżonce pewnego zagranicznego dyplomaty sukienkę, co groziło „międzynarodowym konfliktem”. Przyszło do pierwszego starcia między obiema małżonkami. Nieporozumienia między nimi na tle powyższym stawały się coraz częstsze. W konsekwencji obaj poczeli wzajemnie się nienawidzić, stawali się coraz bardziej sobie

obcy. Nie mogli już razem pracować i pewnego dnia prezydent Ebert przedstawił Reichstagowi nowego kandydata na premiera: dr. Cuno.

Wirth wkrótce musiał opuścić apartament kanclerza i przenieść się do poprzedniego kawalerskiego mieszkania. Pozostał mu jednak miły a zuchwały foxterierek, sprawca przesilenia gabinetowego i jego dymsi.

Co zrobił komisarz drożyzniany.

Warszawa. (AW). Rada ministrów na wczorajszym posiedzeniu wysłuchała między innymi sprawozdania komisarza nadzwyczajnego dla zwalczania drożyzny Bajdy, który przedstawił dotychczasowe

zarządzenia, mające na celu wykrycie tajnych składów artykułów spożywczych, oraz program dalszej pracy w kierunku zwalczania drożyzny.

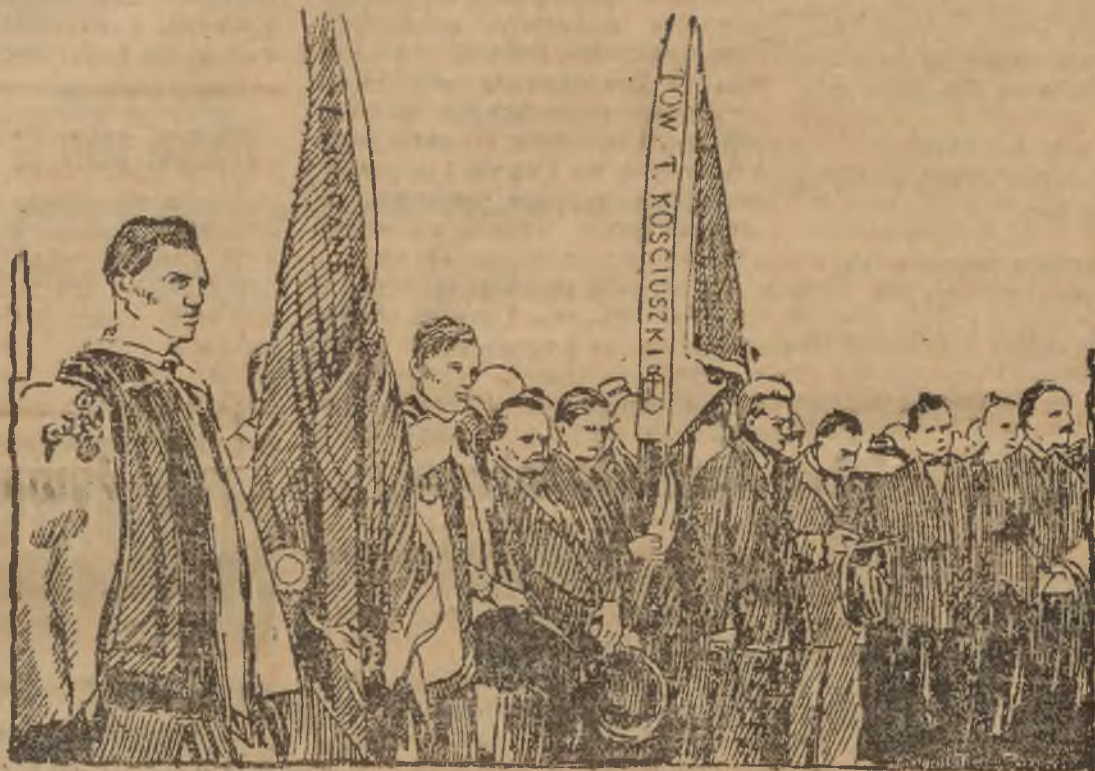
BLOK BAŁTYCKI BEZ POLSKI.

(J). Jedna z agencji berlińskich, mianowicie „Telegraphen - Union” rozesłała wiadomość, jakoby w Kownie odbył się tymi dniami kongres ministrów spraw zagr. Litwy, Estonji i Łotwy, na którym zapadła uchwała utworzenia wspólnego sojuszu tych państw z wykluczeniem Polski. Blok państw bałtyckich pragnie bowiem uniknąć podejrzeń, jakoby był skierowany przeciw Niemcom i Rosji sowieckiej. Blok utrzymywać będzie przyjazne stosunki z Finlandją, która jednakże do bloku nie przystąpi.

ODPOWIEDŹ ANGIELSKA NA NOTE FRANCJI.

Londyn. (PAT.). Renter donosi, że omówienie odpowiedzi na ostatnią notę francuską zajmie jeszcze 1 lub 2 posiedzenia zanim tekst zostanie ustalony. Komunikat angielski zostanie opublikowany w przyszłym tygodniu.

Z II. ZJAZDU LEGJONISTÓW WE LWOWIE

Msza polowa na Cytadeli. Na pierwszym planie delegacja górali zakopiańskich ze sztandarem.

WYZWOLENIE ŁĄCZY SIĘ Z DĄBSKIM.

Warszawa. (AW.). „Kurier Por.” donosi, że wczoraj obradowała komisja PSL Dąbskiego i Wyzwolenia w sprawie fuzji tych stromictw. Podobna fuzja jest kwestją bliskiego czasu.

NADEŚLANE.

PODZIĘKOWANIE.

Wszystkim pp. lekarzom, którzy brali udział w mej, tak ciężkiej operacji, która mi groziła osieroceniem dzieci, a przedewszystkiem WP. Profesorowi Ostrowskiemu, WP. Dr. majorowi Stuckiemu i P. Dr. Landauówny, jak również za szczerą i gorliwą opiekę, a przeważnie ze strony P. Dr. Landauówny, składam tą drogą serdecznie Bóg zapłać.

5041 Saldan wraz z dziećmi.

DO SPRZEDANIA

BENZ SZEŚCIOSOBOWY 11/30 K.M.
DYNAMO ŚWIATŁO ELEKTRYCZNE.
Szpic radjator w doskonałym stanie.
Hotel Krakowski, pokój 109, od 2—6 popoł.

Ustawa emerytalna

Zaopatrzenie rodzin po zmarłych urzędnikach i wojskowych.

PENSJA WDOWIA.

(stb) III. Prawo do pensji wdowiej, tudzież do pensji sieroczej jest prawem pochodnym, zależnym od nabycia praw emerytalnych przez męża, względnie ojca.

Pensję wdowią oblicza się według wymiaru dla samotnych. Wynosi ona 50% kwoty uposażenia emerytalnego, które zmarły mąż pobierał, względnie tego, do którego w chwili śmierci miałby prawo. Pensja wdowia po funkcjonariuszu państwowym względnie zawodowym wojskowym, poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych, wynosi 50% pełnego uposażenia zmarłego męża.

PENSJA SIEROCHA.

Prawo do pensji sieroczej nabywa

się po ojcu. Pensja ta wynosi: a) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i w chwili śmierci męża miała prawo do pensji wdowiej — jedną czwartą część pensji wdowiej; b) dla każdego dziecka jeżeli wdowa nie żyje, lub też później to prawo utraciła — połowę pensji wdowiej; c) dla jedynej sieroty bez ojca i matki — dwie trzecie pensji wdowiej.

Prawo do pensji sieroczej może być również nabyte po matce. Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i po matce, wypłaca się jej pensję wyższą.

Sierota nabywa prawo do pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności jej utrzymania.

Pensja po matce wynosi jedną szóstą część jej uposażenia emerytalnego. Łączna kwota pensji sieroc-

zych bez względu na ilość dzieci nie może sama ani łącznie z pensją wdowią przekraczać wysokości uposażenia emerytalnego, które zmarły urzędnik faktycznie pobierał lub do którego miałby prawo w chwili śmierci.

W razie jeżeli suma pensji sieroczych przy zbiegu sierót, których matka żyje i sierót bez matki łącznie z pensją wdowią przekracza wysokość uposażenia emerytalnego, które zmarły pobierał lub do którego miał prawo w chwili śmierci, należy zmniejszyć proporcjonalnie pensje sieroce.

KIEDY WDOVA NIE MA PRAWA DO PENSJI.

a) Jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta; b) jeżeli wspólność małżeńska została sądo-

